

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Teisėjų tarybai

2020-01-29

Nr. 48-156-1.18/

DĖL APYLINKĖS TEISMO TEISĖJO, SKIRIAMO DVEJIEMS METAMS, SKYRIMO PROCEDŪROS INICIAVIMO

Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininkas 2020 m. sausio 2 d. raštu Nr. V-2-2 „Dėl apylinkės teismo teisėjo, skiriamo dvejiems metams, skyrimo procedūros iniciavimo“ (toliau – Raštas) kreipėsi į Teisėjų tarybą, siūlydamas teikti Lietuvos Respublikos Prezidentui motyvuotą siūlymą pradėti apylinkės teismo teisėjo, skiriamo dvejiems metams, skyrimo procedūrą.

Rašte nurodoma, kad Vilniaus miesto apylinkės teisme šiuo metu 7 teisėjos yra ilgalaikėse motinystės atostogose, dar 1 planuoja pasinaudoti tokiomis atostogomis 2020 m. sausio mėn. pabaigoje. Iš pateiktų duomenų matyti, kad nurodytų teisėjų atostogos truks dar vidutiniškai apie 1 – 1,5 m. 1 teisėjas yra ilgalaikėje komandiruotėje (iki 2020 m. rugsėjo mėn.). Teismas Rašte taip pat nurodo, kad, įvertinus objektyviai 2020 m. sausio 2 d. pareigų neatliekančių teisėjų skaičių, taip pat prognozuojamą artimiausiu metu darbą teisme paliksiančių teisėjų skaičių, galimai teisme artimiausiu metu truks 16 iš 108 teisėjų. Dėl šios priežasties, teismo teigimu, likusių dirbti teisėjų darbo krūviai didėja. Atsižvelgdamas į tai bei vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 57 straipsnio 2 dalimi, teismo pirmininkas kreipėsi į Teisėjų tarybą, prašydamas teikti Lietuvos Respublikos Prezidentui motyvuotą siūlymą pradėti apylinkės teismo teisėjo, skiriamo dvejiems metams, skyrimo procedūrą, ir siūlo prašyti skirti bent tris teisėjus, kurių įgaliojimų laikas būtų dveji metai.

Dėl teisėjo, skiriamo dvejiems metams, instituto įgyvendinimo

2020 m. sausio 1 d. įsigaliojus Teismų įstatymo pakeitimams, šio įstatymo 57 straipsnyje įtvirtintas pakaitinio apylinkės teismo teisėjo institutas, kitaip tariant, numatytas laikinai ilgą laiką negalinčio eiti savo pareigų teisėjo pavadavimas. Minėto straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad atsiradus aplinkybėms, dėl kurių apylinkės teismo arba to teismo rūmų teisėjas ilgą laiką negalės eiti teisėjo pareigų, apylinkės teismo teisėjui keliamus reikalavimus atitinkantis asmuo gali būti skiriamas to apylinkės teismo arba to teismo rūmų teisėju dvejiems metams. Motyvuotą siūlymą pradėti apylinkės teismo teisėjo, skiriamo dvejiems metams, skyrimo procedūrą Lietuvos Respublikos Prezidentui teikia Teisėjų taryba.

Apylinkės teismo teisėju dvejiems metams skiriamas atrankoje į bet kurį teismą dalyvavęs pretendentas, jei nuo Atrankos komisijos išvados surašymo dienos praėjo ne daugiau kaip dveji metai. Preliminariais Nacionalinės teismų administracijos turimais duomenimis tokių asmenų šiuo metu yra apie 39.

Tuo atveju, jei iš atrankose į nuolatinės (iki 65 metų) apylinkės teismo teisėjo pareigas dalyvavusių pretendentų neatsirastų asmenų, norinčių tapti pakaitiniais teisėjais, gali būti organizuojama atranka Teismų įstatymo 55¹ straipsnyje nustatyta tvarka (t. y. taip pat, kaip į nuolatinės apylinkės teismo teisėjo pareigas), nurodant, kad tai atranka į teisėjo, kuris bus skiriamas dvejiems metams, pareigas.

LIETUVOS
TEISMAI

Šiame kontekste svarbu paminėti ir tai, kad tuo laikotarpiu, kai apylinkės teisme bus paskirtas asmuo apylinkės teismo arba to teismo rūmų teisėju dvejimms metams, apylinkės teismo, į kurį asmuo skiriamas, teisėjų skaičius galės būti didesnis negu nustatytasis Respublikos Prezidento dekretu (Teismų įstatymo 57 straipsnio 5 dalis). Ši norma, skirta užtikrinti teisinio reguliavimo, kuriuo nustatomas teisėjų skaičius teismuose, nuoseklumą (pvz., susidarius situacijai, kad teisėjas į darbą grįžta anksčiau nei planuota), negarantuoja papildomo finansavimo, t. y. rengiant įstatymo pakeitimo projektą Teisėjų tarybos sudarytoje darbo grupėje turėta omenyje, kad teismo pirmininkas, kreipdamasis dėl teisėjo skyrimo dvejimms metams, turi įvertinti galimas rizikas tiek darbo organizavimo, tiek darbo užmokesčio planavimo kontekste.

Jeigu teisėjo, paskirto dvejimms metams, įgaliojimų laikas pasibaigs bylos (bylų) nagrinėjimo metu, jo įgaliojimai galės būti pratęsimi tol, kol byla (bylos) bus baigta (baigtos) nagrinėti arba jos (jų) nagrinėjimas bus atidėtas (Teismų įstatymo 57 straipsnio 1 dalis).

Pažymėtina ir tai, kad šiuo metu nėra jokio poįstatyminio teisės akto, reglamentuojančio pakaitinio teisėjo atrankos procedūras, taip pat nėra nustatytų būtinųjų kriterijų ar apibrėžtų reikalingų statistinių duomenų sąrašo, jų šaltinių, statistinių rodiklių ir jų skaičiavimo metodų, kuriais remiantis Teisėjų taryba galėtų motyvuotai spręsti dėl pakaitinio teisėjo reikalingumo konkrečiame teisme. Atsižvelgiant į tai ir siekiant formuoti vienodą šių klausimų sprendimo praktiką (procedūras), Teisėjų tarybai siūlytina prieš priimant sprendimą dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininko kreipimosi spręsti:

1) ar, Teisėjų taryboje priimant sprendimą dėl motyvuoto siūlymo pradėti apylinkės teismo teisėjo, skiriamo dvejimms metams, skyrimo procedūrą teikimo Lietuvos Respublikos Prezidentui, bus remiamasi tik apylinkės teismo pirmininko kreipimesi pateikta informacija (duomenimis), ir pakaitinio teisėjo paskyrimo procedūrai inicijuoti užtenka vien tik fakto nustatymo, kad yra aplinkybės, dėl kurių apylinkės teismo arba to teismo rūmų teisėjas ilgą laiką negalės eiti teisėjo pareigų;

2) ar reikalinga nustatyti duomenų, įskaitant statistinius, sąrašą, pagal kurį apylinkės teismo pirmininkas turi pateikti informaciją Teisėjų tarybai, kad būtų galima motyvuotai spręsti dėl pakaitinio teisėjo poreikio konkrečiame teisme.

Šiuo atveju galėtų būti nustatyta, kad apylinkės teismo pirmininkas, nustatęs poreikį skirti laikiną teisėją, kreipdamasis į Teisėjų tarybą pateikia šiuos duomenis:

1.1. informaciją apie teisėjus, kurie dėl objektyvių priežasčių negalės atlikti teisėjo pareigų (dėl vaiko priežiūros atostogų, dėl atostogų kvalifikacijai tobulinti, dėl ligos ir kt.) ilgesniu nei 1 metai laikotarpiu, nurodant planuojamą pradžią ir pabaigą;

1.2. prognozuojamą per ateinančius dvejus metus darbą paliksiančių teisėjų skaičių (dėl pensinio amžiaus, įgaliojimų pabaigos);

1.3. informaciją apie planuojamas (arba vykdomas) atrankas į to teismo teisėjo pareigas per einamuosius metus (bendradarbiaujant su Nacionaline teismų administracija);

1.4. konkretų prašomų skirti laikinų teisėjų skaičių;

1.5. statistinę informaciją, pagrindžiančią išaugusį darbo krūvį dėl ilgalaikio teisėjo(-ų) nebuvimo (bendradarbiaujant su Nacionaline teismų administracija);

1.6. informaciją apie kitas teisme taikytas administravimo priemones (pvz., bylų persikirstymą tarp rūmų) ir jų taikymo poveikį sprendžiant darbo krūvio vienodinimo klausimą teisme;

1.7. Nacionalinės teismų administracijos pateiktus, iš Lietuvos teismų informacinės sistemos (toliau – LITEKO) sugeneruotus, statistinius duomenis apie teismo darbo krūvius už praėjusius dvejus metus, lyginant su apylinkės teismų darbo krūvio vidurkiu, bei informaciją apie tai, kaip teisme situacija pasikeistų, laikinai paskyrus prašomų skirti laikinų teisėjų skaičių;

1.8. kitus reikšmingus duomenis (pvz., apie planuojamus perkėlimus į kitus teismus).

Pastebėtina, kad į dalį šių kriterijų buvo atsižvelgta Nacionalinei teismų administracijai rengiant medžiagą Teisėjų tarybai dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininko kreipimosi su prašymu inicijuoti teisėjo, skiriamo dvejimms metams, skyrimo procedūrą.

Dėl teisėjo, skiriamo dvejimms metams, skyrimo Vilniaus miesto apylinkės teisme

Respublikos Prezidento 2017 m. birželio 21 d. dekretu Nr. 1K-1011 „Dėl apylinkių teismų teisėjų skaičiaus“ Vilniaus miesto apylinkės teisme nustatytas 108 teisėjų etatų skaičius. 2020 m. sausio 22 d. duomenimis užimti 105 etatai, įskaitant 7 teisėjas, kurios yra ilgalaikėse motinystės atostogose. Laisvų etatų skaičius – 3.

Svarbu pažymėti, kad vienam iš šio teismo teisėjų Respublikos Prezidento 2019 m. vasario 19 d. dekretu Nr. 1K-1554 „Dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjo Roberto Rainio įgaliojimų sustabdymo ir sutikimo patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn“ sustabdyti teisėjo įgaliojimai, dar du teisėjai nuo 2020 m. sausio 31 d. bus skiriami Vilniaus apygardos teismo teisėjais, taip pat Respublikos Prezidento 2020 m. sausio 20 d. dekretu Nr. 1K-187 „Dėl kreipimosi į Teisėjų tarybą“ kreiptasi į Teisėjų tarybą patarimo dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjo atleidimo, sulaukus įstatyme nustatyto pensinio amžiaus (prašoma atleisti nuo 2020 m. gegužės 1 d.). Taigi, artimiausiu metu numatomi dar 4 galimai atsilaisvinantys teisėjo etatai.

Nacionalinės teismų administracijos turimais duomenimis, šiuo metu Vilniaus miesto apylinkės teisme nėra kitų dirbančių teisėjų, kuriems įgaliojimų laikas baigsis 2020–2021 metais.

Taigi, įvertinus šiuo metu dėl objektyvių priežasčių negalinčių atlikti teisėjo pareigų teisėjų skaičių, taip pat prognozuojamą artimiausiu metu teisme darbą paliksiančių teisėjų skaičių, numatoma, kad 2020 m. I ketvirtį teisme truks 15 iš 108 teisėjų, t. y. apie 14 % visų teisme numatytų teisėjų etatų.

Papildomai pastebėtina, kad šiuo metu Respublikos Prezidento kanceliarija yra paskelbusi atranką į Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjo pareigas. Planuojama, kad Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos posėdis prioritetine tvarka įvyks 2020 m. vasario mėn. Atrankos procedūrą numatoma baigti 2020 m. kovo mėn. viduryje. Įvertinus praktiką dėl terminų, per kuriuos nuo Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos išvados pateikimo Respublikos Prezidento kanceliarijai asmuo paskiriamas į teisėjo pareigas, preliminarai numatoma, kad nauji teisėjai į pareigas būtų paskiriami 2020 m. balandžio-gegužės mėnesį. Šiuo metu šioje atrankoje dalyvauja 24 kandidatai.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal LITEKO sugeneruotus statistinius duomenis, kuriuos sistemoje tvarko Lietuvos teismai, Vilniaus miesto apylinkės teismo darbo krūvis 2017–2019 m. viršijo apylinkės teismų darbo krūvio vidurkį: apylinkės teismų darbo krūvio vidurkis 2017 m. buvo 43,34, 2018 m. – 39,83, 2019 m. – 36,70, tuo tarpu Vilniaus miesto apylinkės teisme 2017 m. jis buvo 44,36, 2018 m. – 41,95, 2019 m. – 40,42. Pažymėtina, kad, vertinant realų teismo užimtumą, svarbu atkreipti dėmesį į teisme išnagrinėjamų bylų sudėtingumą (turinį). Pavyzdžiui, 2019 m. Vilniaus miesto apylinkės teisme išnagrinėta: 3 039 baudžiamųjų bylų, iš jų bylos dėl baudžiamojo įsakymo sudarė tik 38,89 %; 39 141 civilinių bylų, iš jų bylos dėl teismo įsakymo bei teismo leidimo išdavimo sudarė 50,17 %; ikiteisminio tyrimo dokumentų – 14 655, prašymų vykdymo procese – 5 222, administracinių nusižengimų bylų – 5 698 (duomenys pridedami). Taigi, Vilniaus miesto apylinkės teisme išnagrinėjamos bylos pagal teisinių santykių pobūdį ir ginčų sudėtingumą nėra lengvos, realus teisėjo (teismo) užimtumas yra didelis.

Analizuojant Vilniaus miesto apylinkės teismo darbo krūvio 2017–2019 m. statistinius duomenis taip pat matyti, kad vidutinis išnagrinėtų baudžiamųjų, civilinių, administracinių nusižengimų bylų kiekis, tenkantis 1 teisėjui, Vilniaus miesto apylinkės teisme viršijo apylinkės teismų vidurkį: vidurkis apylinkės teismuose 2017 m. buvo 471 byla, 2018 m. – 422, 2019 m. – 407, tuo tarpu Vilniaus miesto apylinkės teisme 2017 m. jis buvo 496, 2018 m. – 471, 2019 m. – 493,59. Atkreiptinas dėmesys, kad nurodytas statistinis rodiklis paskaičiuotas pagal dirbančių teisėjų skaičių (ne etatų skaičių, kuris yra 108), t. y. 2017 m. – 100 teisėjų, 2018 m. – 99, 2019 m. – 97.

Sprendžiant klausimą dėl pakaitinio teisėjo skyrimo į Vilniaus miesto apylinkės teismą procedūros inicijavimo tikslingumo, svarbu atkreipti dėmesį ir į tai, kaip pasikeistų teisme situacija, laikinai paskyrus 1, 2 ar 3 teisėjus (remiantis 2017–2019 m. teismo statistiniais darbo krūvio duomenimis). Pavyzdžiui, analizuojant statistinius duomenis matyti, kad, pridėjus 3 teisėjo etatus, situacija Vilniaus miesto apylinkės teisme pasikeistų nežymiai, t. y. darbo krūvis teisme sumažėtų, bet vis tiek viršytų apylinkės teismų vidurkį (2,63) (duomenys pridedami).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, prašome Teisėjų tarybos, vadovaujantis Teismų įstatymo 57 straipsnio 2 dalimi, spręsti klausimą dėl kreipimosi į Respublikos Prezidentą teikiant motyvuotą siūlymą pradėti Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjo (-ų), skiriamo (-ų) dvejiems metams, skyrimo procedūrą, kartu priimant sprendimą dėl konkretaus skirtinų asmenų skaičiaus.

PRIDEDAMA:

1. 2020 m. sausio 2 d. Vilniaus miesto apylinkės teismo raštas Nr. V-2-2 „Dėl apylinkės teismo teisėjo, skiriamo dvejiems metams, skyrimo procedūros iniciavimo“, 2 lapai.
2. Statistiniai duomenys, parengti LITEKO duomenų pagrindu, 1 lapas.
3. Protokolinio nutarimo projektai, 2 lapai.

Direktore

Natalija Kaminskienė

Indrė Gylytė, tel. (8 5) 251 4180, el. p. indre.gylyte@teismai.lt

Alina Dokutovičienė tel. (8 5) 251 4188, el. p. alina.dokutoviciene@teismai.lt

(originalas nebus siunčiamas)